

Lapin Kanssa

**KORONAPASSI. EU:N YHTEISTÄ
MATKUSTUSMALLIA EI OLE LUVASSA**

• UUTISET 8

Pajalassa pelätään yhä kaivoksen vesipäästöjä

- Paikalliset ovat kuvanneet Kaunisvaaran kaivoksen vesien käsittelyä.
- Heitä epäilyttää, että rikastushiekka-allas vuotaa Muonionjokeen.
- Rautakaivos toimii vanhan, löperöksi moititun luvan turvin.

• UUTISET 4-5

JUSSI LEINONEN

KUNTAVAALIT TORNIOSSA EI OLE PERINTEISTÄ KAMPANJOINTIA

KLAPIKONE lauloi Karungin kirkonkylän laidalla, kun Unto Haapala viimeisteli talveksi polttopuuta. Kuntavaaleissa näyttää korona vievän ehdokkaita kylillä ja marketeilla kampanjointimahdollisuudet verkkoon. Haapala uskoo löytävänsä sopivan ehdokkaan ennen vaaleja.

• UUTISET 6-7

KELIRIKKO

Soratiet melkein ajokelvottomia

Kelirikko koettelee Lapin soraiteita nyt erityisen kovakouraisesti. Ely-keskus varautuu jopa sulkemaan niitä.

• UUTISET 10

SAAMELAISKÄRÄJÄLAKI

Laki halutaan tähän päivään

Saamelaiskäräjälakia on yritetty uudistaa jo tovin. Otimme selvää, miten tuorein ehdotelma eroaa edellisestä esityksestä ja nykylaista.

• VIHKONVAIHDE 6-8

EUROVIISUT

Kotijoukkojen jännitys tiivistyy

Euroviisujen finaalissa tänään esiintyvän Blind Channelin jäsenten kodeissa kisamatkaa on seurattu jännityksellä koko kevät.

• AJASSA 20-21

Jos kaikki on helppoa ja ennalta-arvattavaa, emme ikinä luo mitään uutta.

Armi
Auvinen

• KOLUMNI 2

UUTISET

• Uurispääliikkö 050 416 9842
• Toimitus 040 536 1076
• toimitus@lapinkansa.fi

LUKIJAN KUVA

PÄÄSIÄISEN aikoihin otetussa ilmakuvasa näkyy, miten rikastushiekka-allas täyttyy vedestä. Rikastushiekkaa on läjitetty kuvan vasemmalle puolelle ja kaivosyhtiön mukaan allasaluetta kuvan keskellä halkova tie jää ajan myötä hiekan alle.

Vesihuolet ovat kestäneet jo vuosia Pajalassa

- Uudelleen käynnistetty Kaunisvaaran rautakaivos toimii vanhalla, löperöksi moititulla ympäristöluvalla.
- Paikallisia huolestaa, että keväisin tulviva rikastushiekka-allas vuotaa luontoon ja Tornionjoen vesistöön.

Henripekka Kallio

• Kaunisvaaran rautakaivoksen vedet huolettavat yhä enemmän paikallisia Pajalassa, kertoo Urban Kumpula.

–Työpaikoista on iloittu, mutta nyt alkaa kuulumaan ääniä, ettei ympäristöä saa ihan kaatopaikana pitää.

Kumpula on puheenjohtaja Aarevaaran kalanhoitoalueen yhdistyksessä, joka vaatii kaivoksen lupien kiristämistä.

–Vedet pitää puhdistaa paremmin ja tammen vahvuutta pitää lisätä, ettei satu katastrofia.

Kumpula tarkoittaa tammella kaivoksen rikastushiekka-altaan ympärillä olevaa patoa. Paikalliset ovat kevään aikana valokuvanneet allasta, joka vaikuttaa kuvien perusteella tulvivan ja ehkä vuotavan.

Kaivoksen vesiä pumpataan myös luvallisesti Muonijokeen. –Kevään aikana purkupaikan

alapuolella oli rantaa pitkin 800 metriä sulaa. Asukkaat ja mökkilläiset eivät päässeet pilkille ja kulkemaan. Ei tällaista ole aikaisempina vuosina ollut, Kumpula ihmettelee.

KAUNISVAARAN RAUTAKAIVOS avattiin vuonna 2012, mutta alkuperäinen kaivosyhtiö Northland meni konkurssiin pari vuotta myöhemmin. Uusi yritys Kaunis Iron aloitti louhinnan uudelleen vuonna 2018 vanhan ympäristöluvan turvin.

Ympäristöluvan myönsi aikoinaan Rajajokikomisio viimeisinä töinään ja lupaa pidetään laajalti löperönä nykymääräyksiin nähden.

Paikallisia sekä Suomen viranomaisia ihmetyttää etenkin rikastushiekka-allas, joka näyttää tulvivan keväisin sulamisvesistä.

Altaasta epäillään suotuvan vettä Tapulivuoman suoalueen kautta Patojokeen ja Kaunisjoen kaut-

Kaunis Ironin kaivosalue

Kuva: Google Earth, grafiikka: Milla Kankaanranta

URBAN KUMPULA on huolissaan etenkin Perämeren lohesta. Hän sanoo tehneensä vuosikymmeniä työtä vaelluskalan palauttamiseksi kutujokiinsa.

RIKASTUSHIEKKA-ALLAS on rakennettu Tapulivuomaan, jonka vedet valuvat Vauhkosenojan (kuvasa), Patojen ja Kaunisjoen kautta Muonionjokeen.

ta Muonionjokeen. Kumpulan mukaan paikalliset ovat sitä mieltä, että kaivosvesien vaikutus näkyi Patojoessa.

–Altaan vesien vaikutus voi näkyä kunnolla vasta viiden tai kymmenen vuoden päästä. Kaivos rehevöittää ja liikaa Muonionjokea, siinä on samoja päästöjä kuin maataloudessa, Kumpula pelkää.

KAIVOKSEN LUPIEN PÄIVITYS on kestänyt ainakin suomalaisten viranomaisten mielestä kohtuuttoman pitkään. Yhtä aikaa käsitellään uutta ympäristölupaa, kaivoksen tuotannon laajentamista ja valituksia vanhasta ympäristöluvasta.

Koronakin on viivästyttänyt lupaprosessia, koska kaivosalueelle ei ole pandemian aikana järjestetty maastokatselmusta. Sellainen pidetään tällä tietoa syyskuun puolivälissä.

Urban Kumpula kertoo menevänsä tulevana keskiviikkona kai-

vosken väen kanssa katsomaan rikastushiekka-allasta, jotta paikalliset saisivat lisätietoa, jonka turvin osallistua luvitusprosessiin. Huolestuneet paikalliset ovat kuvanneet allasta kevään mittaan.

–Kuvista päätellen on syytä käydä paikan päällä. Näyttää vähän ilkeältä, mutta en tohdi kuvien perusteella sanoa vuotaako allas, Kumpula sanoo.

RIKASTUSHIEKKA-ALTAALTA otettuja valokuvia on lähetetty myös *Lapin Kansalle*. Lehti pyysi kaivos- ja valvovan lääninhallituksen ympäristöinsinööriä David Berggårdin kommentoimaan niitä. Berggårdin mukaan kuvien perusteella rikastushiekka-altaan voi epäillä vuotavan.

–Saimme muutamia päiviä siten samankaltaisia kuvia ja olemme pyytäneet kaivosyhtiöltä selvitystä, jota emme ole vielä saaneet, Berggård kertoi torstaina.

Berggårdin mukaan viranomai-

set ovat vuodesta 2018 asti tutkineet ympäristöluvan rinnalla kaivoksen rikastushiekka-allasta. Tutkinta on viivästynyt muiden tehtävien ja koronatilanteen vuoksi, mutta Berggårdin mukaan allasrakenteiden on havaittu poikkeavan Northland-yhtiön alkuperäisestä lupahakemuksesta.

Berggård vakuuttaa, että ruotsalaisviranomaiset ottavat kaivoksen vesiasiat vakavasti. Hän kuitenkin rauhoittelee, että vaikutukset jäisivät hyvin paikallisiksi, vaikka rikastushiekka-allas olisikin vuotanut kevään aikana.

URBAN KUMPULA ON huolissaan ennen kaikkea Perämeren lohesta, jonka tärkein kutualue on Tornionjoen ja Muonionjoen vesistö.

–Olen tehnyt 30 vuotta töitä, että saataisiin lohi nousemaan. Kalalla on jo nyt tautteja ja muita vaivoja. Jos Hannukaiseenkin tulee kaivos ja päästöt kasvavat, koko elämäntyö voi mennä hukkaan.

Kaivosyhtiö kiistää ongelmat ja aikoo laajentaa tuotantoa

Henripekka Kallio

● Kaivosyhtiö Kaunis Ironin mukaan yhtiöllä ei ole ollut ongelmia vesiasioissa tänä keväänä.

–Tänä vuonna lumi on sulanut normaalia hitaammin ja sulaminen alkoi tavanomaista aikaisemmin, jo huhtikuun alussa. Mitään ongelmia ei ole ilmennyt vesien käsittelyssä tai sulamisvesien laadussa, varatoimitusjohtaja Åsa Allan sanoo.

Kuvissa kiinnittää huomiota etenkin rikastushiekka-altaan läpi kulkevan pengertien peittymisen veden alle. Allanin mukaan sitä ei ole tarkoitettu pysyväksi rakenteeksi.

–Kun rikastushiekkan läjitys etenee, tie peittyy sen alle.

ALLAN KERTOO, ETTÄ Kaunisvaaran kaivoksen vesien käsittely muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden. Kaivokseen kertyvät pinta- ja pohjavedet pumpataan prosessivesialtaaseen, jonka vettä käytetään kaivoksen tuotannossa.

Kun prosessissa kiertää liian paljon vettä esimerkiksi lumien sulassa, ylimääräinen pumpataan maantien itäpuolella olevaan selkeytysaltaaseen, josta se johdetaan edelleen Muonionjokeen.

Myös rikastushiekka-altaan ylimääräinen vesi poistetaan Muonionjokeen selkeytysaltaan kautta. Kuivina ajankohtina selkeytysaltaan vettä voidaan johtaa takaisin tehtaaseen prosessiin.

RIKASTUSHIEKKA-ALLAS on kuvi- ja suomalaisviranomaisten käsityksen mukaan käsittelemätön-

tä suota, joka on ympäröity patotiellä. Muonionjoken johdettavien poistovesien laatua tarkkailaan kiintoainesten osalta, mutta ei happamuuden tai sulfaattipitoisuuden osalta.

Tuntuu vaikealta uskoa, että Talvivaaran vesiongelmien jälkeen vastaavat järjestelyt hyväksyttäisiin Suomessa.

Allanin mukaan Kaunisvaarassa vesienkäsittely on riittävällä tasolla, koska kaivoksen kivijätteen ja rikastushiekkan laatu ovat sellaisia, että kaivoksen vesi pysyy pH-arvoltaan neutraalina eikä siihen liukene metalleja.

–Kun avaa uuden kaivoksen Sahavaaraan, myös veden happamuutta ja sulfaatteja on ryhdyttävä tarkkailemaan, koska kivilaji on siellä erilaista ja Sahavaaran malmia on tarkoitus käsitellä eri tavoin. Veden täytyy tietenkin muutenkin täyttää ruotsalaiset ympäristövaatimukset, Allan kertoo.

KAUNIS IRONIN ympäristölupahakemus julkistettiin viime viikolla Ruotsissa. Allanin käsityksen mukaan se julkistetaan Suomessa kesäkuussa, kun asiakirjat on saatu käännettyä. Kaunis Ironin hakeuma liittyy tuotannon kasvattamiseen.

–Haemme lupaa, että voimme lisätä tuotantoa ja avata uudet avolouhokset Sahavaaraan ja Pajalievään. Tarkoitus on myös uudistaa kaivoksen tuotantoprosessia sekä laajentaa rikastushiekka-allasta ja selkeytysallasta, Allan kertoo.

Åsa Allan haastateltiin sähköpostilla englanniksi käännösvirheiden ehkäisemiseksi.

TAUSTA

Nousu, tuho ja uusi alku

- Kaunisvaaran rautakaivosta alkoi rakentaa reilu vuosikymmen sitten Northland Resources -yhtiö.
- Northlandilla ei ollut ennestään muuta liiketoimintaa. Yhtiö nojasi lainarahaan ja omistajien pääomaan. Pörssiin listatun yhtiön omistajiksi tuli paljon pohjoisruotsalaisia piensijoittajia.
- Northland sai kaivoksen valmiiksi, mutta yhtiö kaatui rahoituskriisiin ja kaivokselle töitä tehneet suomalaisyritykset jäivät ilman rahojan osakkeenomistajien taitoa.
- Ruotsalaisijoittajien perustama Kaunis Iron osti kaivoksen halvalla ja käynnisti sen uudelleen kolme vuotta sitten.
- Julkaisemiensa taloustietojen perusteella Kaunis Ironin toiminta on kannattanut hyvin viime ja tois-

sa vuonna, sillä raudan hinta on noussut maailmanmarkkinoilla.

- Yhtiöllä oli vuodenvaihteessa Kaunisvaarassa 340 työntekijää.

©Macrotectoria/©HERE